

WPROWADZENIE

Zmiany uwarunkowań działalności gospodarczej dokonujące się pod wpływem kryzysu i określonych sytuacji politycznych w odmiennym stopniu wpływają na procesy przemian układów przestrzennych. Do założenia tego nawiązują prace badawcze publikowane w niniejszym tomie.

W skali lokalnej znaczącą rolę w rozwoju działalności odgrywają m.in. strefy aktywności gospodarczych. Wskazują na to wyniki badań dotyczących Wielickiej Strefy Aktywności Gospodarczej (miasto i gmina Wieliczka). Autorzy omówili oddziaływanie firm na rynek pracy oraz na dochody budżetu gminy Wieliczka (D. Godzik, K. Wiedermann).

W procesie integracji Europy niezwykle istotny jest rozwój współpracy transgranicznej układów regionalnych i lokalnych. Zagadnienie to omówiono w artykule podejmującym temat różnych form współpracy transgranicznej między Heringsdorf a Świnoujściem. Podkreślono nasilenie się wzajemnych kontaktów społecznych, gospodarczych i kulturowych sąsiadujących z sobą gmin, co przyczynia się do zacierania formalnego charakteru granicy państwowej (A. Tobolska).

Rodzinne ogródki działkowe, spełniające w układach lokalnych ważne funkcje rekreacyjne i produkcyjne, zwłaszcza dla ludzi starszych, często są traktowane przez władze samorządowe jako potencjalne tereny inwestycyjne pod zabudowę mieszkaniową, usługową oraz przemysłową, co wywołuje poważne antagonizmy społeczne. Na tym tle autorka opisała problematykę uwarunkowań, kierunków i konsekwencji społecznych związanych z likwidacjami rodzinnych ogrodów działkowych w Szczecinie (A. Kołosowska).

Sytuacja kryzysowa wpływa na zmiany uwarunkowań działalności gospodarczej wielu podmiotów gospodarczych. W związku z tym w kolejnym artykule analizie poddano wpływ kryzysu na ograniczenie rozwoju oraz na działalność portów lotniczych, a także związanych z nimi lokalnych i regionalnych układów przestrzennych (E. Dąbrowska).

Ważną rolę w zarządzaniu rozwojem regionalnym odgrywają analizy zmian potencjału społeczno-gospodarczego układów przestrzennych. Wskazuje na to ocena różnicowania rozwoju gospodarczego województw Polski w latach 2005–2020, która może stanowić ważną przesłankę w procesie budowania racjonalnej polityki regionalnej (B. Browarczyk).

Istotne znaczenie w strukturze funkcjonowania światowych metropolii mają siedziby zarządów ponadnarodowych koncernów – pełnią one funkcje kontrolno-zarządcze w stosunku do oddziałów zlokalizowanych w przestrzeni światowej. Do tej problematyki nawiązano w pracy podejmującej kwestię zmiany funkcji kontrolno-zarządczych miast, w których koncentrowały się siedziby zarządów firm sektora energetycznego w latach 2006–2018 (P. Raźniak i in.).

W kolejnym artykule badacze przedstawili relacje gospodarcze między Rosją a Chinami, z uwzględnieniem kontekstu historycznego. Szczególną uwagę zwrócili na specyfikę stosunków gospodarczych, a także na ewolucję współpracy gospodarczej między

Swierdłowskiem a Chinami w różnych warunkach funkcjonowania rynku. Opisali też potencjalne zagrożenia oraz czynniki umożliwiające intensyfikację powiązań gospodarczych między tymi państwami (A. Stepanov i in.).

Autorzy następnego tekstu przyjęli założenie, że edukacja i wcześniejsze doświadczenie międzynarodowe stanowią ważne czynniki rozwoju kapitału ludzkiego oraz wpływają na internacjonalizację działalności gospodarczej. Problematykę tę omówiono na przykładzie polskich start-upów sektora technologii informacyjno-komunikacyjnych, działających w latach 2017–2021 (K. Bigos, B. Pera).

Kryzysy nie tylko wpływają na działanie poszczególnych instytucji, lecz także zmieniają styl życia całego społeczeństwa. Zgodnie z tym założeniem autorka kolejnej pracy, na podstawie wywiadów grupowych, przeanalizowała zmiany zachowania młodych ludzi w obszarze *sharing economy* w okresie pandemii COVID-19 (A.I. Szymańska).

Cyfryzacja gospodarki w społeczeństwie informacyjnym jest ważnym elementem pobudzającym rozwój gospodarczy. Dowodzą tego badacze, którzy dokonali przeglądu dostępnej literatury przedmiotu i danych statystycznych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na wykorzystanie cyfryzacji w działalności administracji, edukacji i transportu (M.J. Piątkowski, J. Misztal).

Zachęcamy Państwa do rozwijania podjętej problematyki badawczej i dzielenia się osiągniętymi wynikami na łamach naszego czasopisma. Jesteśmy przekonani, że zgłębianie tego tematu przyczyni się do udoskonalenia strategii rozwoju układów lokalnych i regionalnych.

Zbigniew Ziolo, Wioletta Kilar